

*Miskolci Éltes Mátyás Óvoda,
Általános Iskola és EGYMI*

3526. Miskolc, Szeles utca 57.

KÖLCSÖNÖZHETŐ FEJLESZTŐ JÁTÉKOK

Tartalom

Okoskocka	2
Kölcsönözhető Okoskocka termékek	3
1. <i>Akuszti kus észlelés</i>	3
2. <i>Anyanyelvi játék</i>	5
3. <i>Mese – és szövegértés</i>	7
4. <i>Számolás óvodásoknak/iskolásoknak</i>	9
5. <i>Tér- és időészlelés</i>	11
6. <i>Testséma</i>	13
7. <i>Vizuális észlelés iskolásoknak/óvodásoknak</i>	15

Okoskocka

Az Okoskocka fejlesztő kockajáték-család megalkotói azt szerették volna elérni, hogy a gyerekek örömmel és játékként sajátíthassák el, illetve gyakorolhassák azokat a képességeket, amelyek az iskolai tanuláshoz, az olvasás-írás-számolás zavartalan megtanulásához elengedhetetlenül szükségesek. Ennek megfelelően dolgozták ki 7 képességterületre vonatkozóan 1-1 kockajáték-családot.

A fejlesztő kockajáték-család számos szempontból újszerűnek és korszerűnek mondható:

- Az Okoskocka fejlesztő kockajáték-család elsősorban fejlesztő eszköz, mellyel a gyermek gyakran játszhat. Eközben világossá válik, mivel boldogul könnyebben és nehezebben, s ez megbízhatóvá teszi a gyermek fejlettségének megítélését.
- Az eszköz megbízható előrejelzést ad a tanulási zavar veszélyeztetettségének megállapítására, illetve a tanulási zavar okainak feltárására. Amennyiben a gyermek lényegesen alulteljesít az életkora alapján elvárttól, vagy teljesítménye diszharmoniót mutat, valamint a játékos fejlesztések sem mutatnak fejlődést, akkor joggal gondolhatunk potenciális tanulási zavarra.
- Az Okoskocka fejlesztő kockajáték-család átmenetet képez a kétdimenziós feladatlapok és a háromdimenziós, manipulatív tevékenységet jelentő eszközök között. A manipulációba ágyazott fejlesztés hatékonyabb eljárás, mint a feladatlapozás. Ennek oka, hogy az információk szervezésében a gyermekek aktívan részt vesznek, figyelmi funkciói eredményesebbek és motivációja is erősebb. Szívesebben és gyakrabban foglalatoskodnak a gyermekek fejlesztő eszközökkel, mint feladatlapokkal. Ugyanezt tapasztaltuk a kockajáték-család esetében is.
- Az Okoskocka eszköz-család sok-sok játékkal biztosítja azt, hogy a gyerekek egyedül, vagy akár felnőtt jelenléte nélkül 2-4 fős csoportokban is játszhasanak a kockákkal.

Az Okoskocka fejlesztő kockajáték-családot minden pedagógus, szülő használhatja 3-10 év közötti gyermekek képességeinek fejlesztésére.

Kölcsönözhető Okoskocka termékek

1. Akusztikus észlelés

Az akusztikus érzékelést, észlelést fejlesztő Okoskocka fejlesztő Kockajáték-család tartalma:

- 120 db kocka fadobozban
- szemléltető lapok
- kockafogók
- 6 db CD szövegkönyvvel
- útmutató

A készlet 18 főfeladatot, játékos feladathelyzetet tartalmaz, melyeket szakmai szempontból két nagyobb csoportra lehet osztani.

A játékok egyik része a **Gestalt-funkciókat**, azaz az alak-háttér megkülönböztetését, a vizsgált auditív ingerek felismerését, háttérből való kiemelését célozzák meg. E funkciók alkalmazása során az egyén úgy mond "passzív", vagyis pusztán fülével begyűjti az auditív ingereket, s várja, hogy megjelenjenek, kiemelkedjenek a keresett ingerek. Nincs szabályszerűség e feladatok megoldásában, a gyakorlás taníthatja meg az idegrendszert a Gestalt-funkció megfelelő működtetésére. A Gestalt-funkció szükséges többek között a betűk tanulásához, azok megkülönböztetéséhez, a helyes szótagoláshoz.

Néhány ízelítő a feladatokból: halk szavak észlelése, gyorsított szavak észlelése, zajjal fedett szavak észlelése, szókvalkád.

A játékok másik része már az észlelésen alapuló gondolkodási műveletek területeit mozgósítja. Idetartozik a hasonló alakú szavak megkülönböztetésének képessége, az analízis-szintézis (hangoztató, szótagoló beszéd értése és a hangoztatás, szótagolás képessége; hangok, szótagok helyének megtalálása szavakban, stb.). E műveletekhez már szükséges az irányított hallási figyelem, egyes feladatoknál a rövididejű hallási emlékezet, valamint az idegrendszer elemző-szervező működése. A feladatok a fokozatosság módszerével járulnak hozzá, hogy rátanítsák a gyermeket e funkciókra. A soralkotás, osztályozás, csoportosítás egy vagy több szempont szerint történik. E feladatok megoldásához a gyermeknek tudatosítania kell magában a szabályt, s azt kell alkalmaznia a feladat végrehajtása során. Tehát e játékos feladatoknál már a magasabb gondolkodási funkciók mozgósítására van szükség. A szövegértést és a matematikai gondolkodást alapozzák meg többek között e funkciók.

Akusztikus észlelés feladatdoboz

2. *Anyanyelvi játék*

Az anyanyelvi kockacsalád tartalma:

- 120 db kocka fadobozban
- betűt letakaró műanyaglécek
- kockafogók
- útmutató

E kockacsalád elsősorban a szókincs bővítésén keresztül célozza meg a szemantika (jelentéstan), szintaktika (mondattan) és grammatika (nyelvi szabályok alkalmazása) nyelvi síkjainak fejlesztését. Ahogy a gyermek anyanyelvét tanulja, úgy tudjuk tetten érni gondolkodásának fejlődését is. A "Mi ez?" kérdőkorszakkal jelzi, hogy felfedezte, a tárgyaknak neve van; a "Mit csinálsz?" kérdéseivel a tárgyakkal való cselekvési lehetőségek után nyomoz; "Miért?"-jei pedig az események oksági viszonyait térképezi fel. Az egymást követő kérdőkorszakok magasabb szintű gondolkodást tükröznek, ezzel együtt az egy-két szavas mondatok egyszerű, majd összetett mondatokká fejlődnek, míg végül az összefüggő beszéd is megjelenik. Ezt a fejlődési irányt és folyamatot követi jelen kockacsalád is.

Fontos, hogy gyermekeink rendelkezzenek egy tekintélyes passzív és aktív szókinccsel, hisz erre épül a gondolkodás, a mondat- és szövegalkotás, s ezzel együtt a nyelvi szabályok megértésének és alkalmazásának képessége. A szókincs fejlődése két fontos szófaj, a főnevek és igék megjelenésén és kiterjedésén alapul, e szófajokhoz kapcsolódnak a melléknevek, számnevek, határozók. E kockacsalád közel 600 főnevet, 120 igét, és 48 (24 pár) melléknevet, valamint relációs szavakat tartalmaz, melyek számossága a rokonértelmű szavaknak, a szavakhoz kapcsolódó egyéb fogalmaknak köszönhetően akár meg is többszöröződhet. Kutatások szerint kb. 3000-4000 aktív szó, és 6000 passzív szó szükséges az iskolakészültséghez, mert ha a gyermek ismer és alkalmaz ilyen mennyiségű fogalmat, akkor képes a megfelelő szintű nyelvi szabályok alkalmazásával mondatalkotásra és összefüggő beszédre is, nyelvi szinten tehát iskolaérett.

A kockacsalád szókincskészletében olyan témák jelennek meg elsősorban, amelyek a gyermek közvetlen környezetének leképeződései, olyan konkrét fogalmak, amelyek érzékszerveinkkel vagy a médiák által gyakran megtapasztalhatók.

Összesen 5 főtéma jelenik meg (állatok; természet, táplálkozás; házi és ház körüli élet eszközei; életmód; igék és melléknevek). Mindegyik főtémát 6 altémára osztottuk fel, ezekhez egyenként 24 fogalom tartozik (kivéve a használati eszközöket, mert ahhoz 48 szót gyűjtöttünk).

Anyanyelvi feladatdoboz

3. Mese – és szövegértés

A mese- és szövegértés készlet tartalma:

- 120 db kocka fadobozban
- mesekönyv
- Cd
- alaplapok
- útmutató

Az iskolai tanulás hosszú évei főként különböző tantárgyi szövegek megtanulására épül. A siker kulcsa a tanulandó szöveg gyors és logikus megértésén alapul. A „mesekockák” segítségével a gyerekek már óvodáskor végétől megtanulhatnak olyan sémákat, melyekkel a hallott és képekkel kísért meséket többféleképpen vissza tudják idézni. A „mesekockák” egyedülálló lehetőséget kínálnak arra, hogy az oksági és időrendi viszonyok megragadását, a fogalmi és a logikus gondolkodást, az összehasonlítás és a kategorizálás műveleteit a kommunikációval együtt kimagasló szintre emelje a gyerekek szövegértésében és szövegfeldolgozásában.

A „mesekockák” 16 meséje kalauzolja el a gyerekeket a fantázia világába. Vagy a cd-ről hallott megzenésített előadás, vagy a képes mesekönyvből való olvasás jelentheti az első találkozást a meséinkkel. Ezt követően a kockáink eseményképei, a szereplők vagy tárgyak képei, és a gondolkodást igénylő egyéb képek inspirálják a gyerekeket arra, hogy a meséket többféleképpen visszaadhassák. Mindehhez természetesen a pedagógusnak/szülőnek magyarázó segítséget nyújt az útmutatónk.

Mese és szövegértés feladatdoboz

4. Számolás óvodásoknak/iskolásoknak

A számolás képességét fejlesztő Okoskocka fejlesztő Kockajáték-család tartalma (óvodásoknak):

- 120 db kocka fadobozban
- színes pálcikák
- játéklapok
- útmutató

A készlet a matematika területének hatékony fejlesztésére vállalkozik.

A számolás képességét fejlesztő OKOS(KOC)KA Fejlesztő Kockajáték-család 6 fő kockacsoportot tartalmaz.

E kockacsoportok változatos formában biztosítják a matematikai gondolkodás fejlődését az alábbi téren:

- Több, kevesebb, ugyanannyi perceptuális megállapítása
- Matematikai fogalmak értelmezése, pl. páros, páratlan, stb.
- Számsor ismerete
- Mennyiség megszámlálása
- A számsorban való „közlekedés” képessége
- Számképek ismerete
- Számnevek képeinek felismerése
- Mennyiségállandóság (invariancia) képessége
- Számfogalom kialakulása
- Tő- és sorszámnév elkülönítése
- Gondolkodási műveletek alkalmazása (csoportosítás, sorbarendezés, elvonatkoztatás, összehasonlítás, megkülönböztetés, analízis, szintézis)
- Műveletvégzés. Hozzáadás, elvevés, bontás végzése halmazok átalakításával, illetve számlépcső segítségével (cselekvő-szemléletes szint)

A számolás képességét fejlesztő Okoskocka fejlesztő Kockajáték-család tartalma (iskolásoknak):

- 120 db kocka fadobozban
- színes pálcikák
- játéklapok
- útmutató

A készlet a matematika területének hatékony fejlesztésére vállalkozik.

A számfogalom kialakítását segítő játékok:

- Több, kevesebb, ugyanannyi perceptuális megállapítása
- Matematikai fogalmak értelmezése, pl. páros, páratlan, stb.
- Számsor ismerete
- Mennyiség megszámlálása
- A számsorban való „közlekedés” képessége
- Számképek ismerete
- Számnevek képeinek felismerése
- Mennyiségállandóság (invariancia) képessége
- Számfogalom kialakulása
- Tő- és sorszámnév elkülönítése
- Műveletvégzés. Hozzáadás, elvevés, bontás végzése halmazok átalakításával, illetve számlépcső segítségével (cselekvő-szemléletes szint)

Számolás óvodásoknak/iskolásoknak feladatdoboz

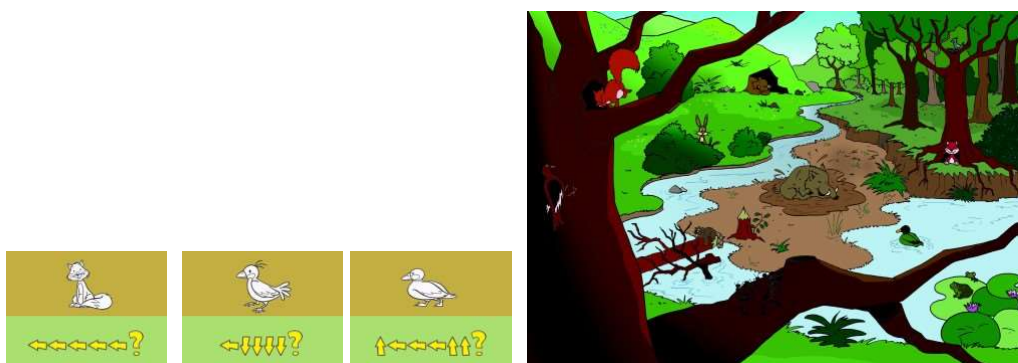
5. Tér- és időészlelés

A tér- és időészlelés kockacsalád tartalma:

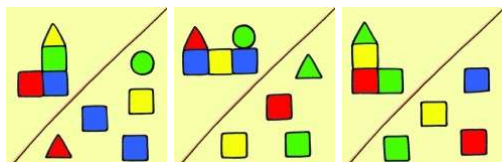
- 180 db kocka fadobozban
- kártyacsomagok
- kiegészítő alaplapon mappában
- játékfűzet
- útmutató

Közel 30 különféle játéklehetőség biztosítja a térészlelés számos alapozó funkciójának fejlesztését. Ízelítőül néhány:

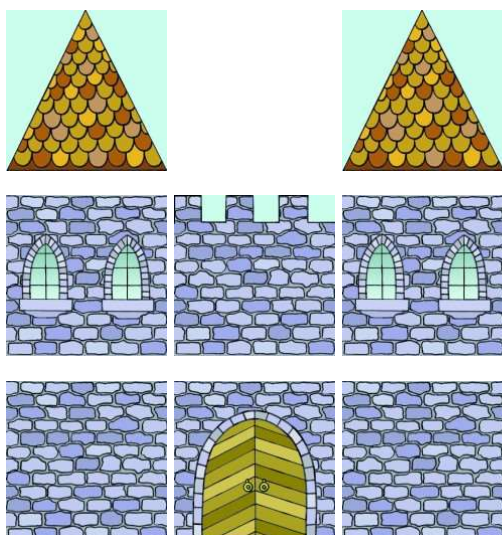
Kaland az erdőben! Társasjáték a téri tájékozódás, a téri irányok fejlesztéséhez:

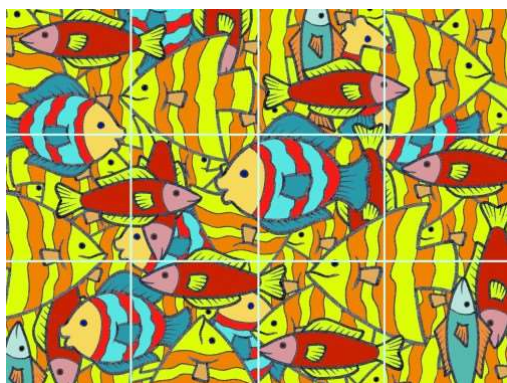
Dominó-játék a téri analízis-szintézis fejlesztéséhez :

Várepítés kockákból – a mesék világának megteremtése:

Puzzle: a téri pozíciók fejlesztéséhez:

Tér- és időészlelés feladatdoboz

6. *Testséma*

A testséma kockacsalád tartalma:

- 120 db kocka fadobozban
- kártyacsomagok
- kiegészítő fóliák mappában
- kockafogók
- útmutat

A testséma fogalmának jelentése kettős. Egyrészt gyűjtőfogalomként használjuk a testtudat, testkép és a szűkebb értelmezésű testséma együttes kifejezésére. Útmutatónkban is így jelenik meg e fogalom. Ugyanakkor szűkebb jelentésben a testséma a testünk határainak, a mozgás feletti kontrollnak a szabályozója. Marton Magda vizuális-poszturális testsémának is nevezi.

A készlet a testséma fejlődésének minden szintjére sokféle játékos feladathelyzetet biztosít. Ezzel nemcsak az adott szintre való eljutást, hanem az egyes szintek megerősítését is megvalósíthatóvá teszi. Biztosítja tehát a fejlesztés alapelveit: a fokozatosságot, a játékoságot, a gyakorlást, s az időt az érése.

A testséma területeinek pszichológiai értelmezésével és szükségszerűségével, valamint 10 főfeladat leírásával találkozhat az olvasó az útmutatóban. Természetesen az eszköz jóval több játékkínálatot hordoz magában, melyeket maguk a gyerekek és a gyerekekkel együtt játszó felnőttek könnyedén felismerhetnek.

Az útmutatóban leírt játékok lehetőséget adnak a testséma komplex fejlesztésére az alábbi részképességek fejlesztése által:

- Testrészek ismerete (az anyanyelvi kockajáték-családban jelenik meg teljes részletességgel)
- Testünk működése
- Érzékelésmódok
- Térirányok ismerete
- Téri pozíciók megkülönböztetése
- Testkép
- Testszimmetria felismerése
- Formafelismerés taktilis érzékelésmódban
- Arcfelismerés, arcok megkülönböztetése

- Érzelmek tükrözése, kifejezése (az érzelmi intelligencia eszközcsaládban jelenik meg teljességgel)
- Testhelyzetek felismerése, reprodukálása
- Testhatárok érzékelése
- Mozdulatsorok kivitelezése
- Keresztpályák fejlesztése
- Célvezérelt mozgás végrehajtása csukott szemmel
- A jobb és a bal agyfélteke kommunikációjának és együttműködésének fejlesztése

Testséma feladatdoboz

7. Vizuális észlelés iskolásoknak/óvodásoknak

A vizuális észlelést fejlesztő Óvodás Okoskocka fejlesztő kockajáték tartalma:

- 120 db kocka fadobozban
- nagy és kisméretű kártyacsomagok
- kiegészítő fóliák mappában
- útmutató

A készletet minden óvodás gyermeknek és a képességfejlesztésben részesülő iskolás gyermekek számára is ajánljuk!

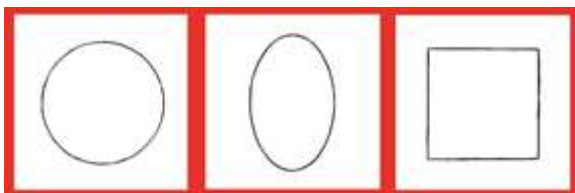
A készlet, amely a vizuális észlelés valamennyi területének fejlesztésére alkalmas, 13 fő feladatot tartalmaz, melyeken belül sokféle játékvariációra, nehezedő feladathelyzetre van lehetőség.

Szakmai szempontból két nagyobb csoportra lehet osztani a játékos feladathelyzeteket.

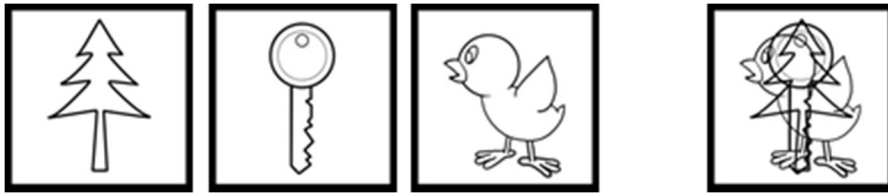
1. A játékok egyik része a **Gestalt-funkciókat**, azaz az alak-háttér megkülönböztetését, a vizsgált formák felismerését, háttérből való kiemelését célozzák meg. E funkciók alkalmazása során az egyén úgy mond "passzív", vagyis pusztán szemével pásztázza az ábrákat, s várja, hogy megjelenjenek a keresett formák. Nincs szabályszerűség e feladatok megoldásában, a gyakorlás taníthatja meg az idegrendszert a Gestalt-funkció megfelelő működtetésére. E funkció szükséges többek között a betűk tanulásához, azok megkülönböztetéséhez.

Példák a játékokból:

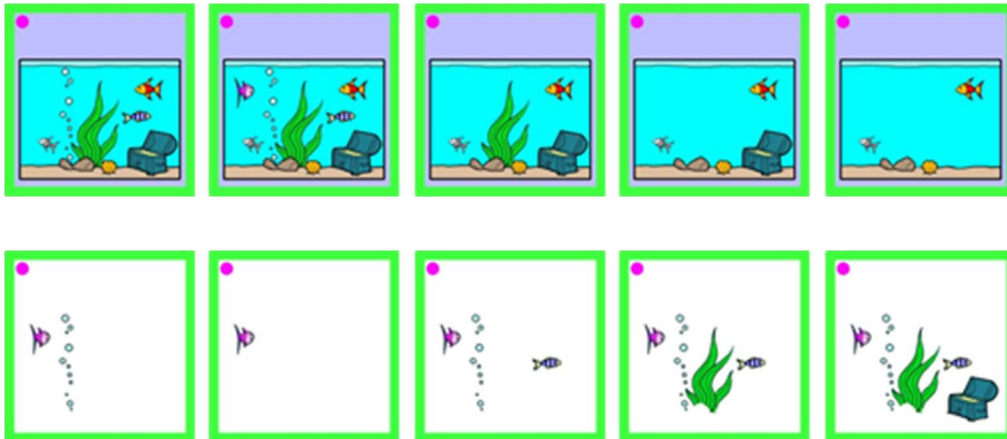
Formakereső:

Vonal kavalkád, rejtett formák felismerése:

Hiányos színes ábrák kiegészítése:

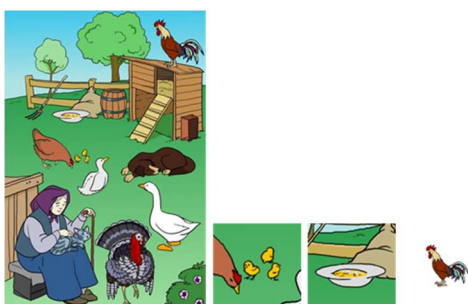

2. A játékok másik része már a vizuális észlelésen alapuló gondolkodási műveletek területeit mozgósítja. Idetartozik a formák megkülönböztetésének képessége, az elemző látásmód, analízis-szintézis. E műveletekhez már szükséges az irányított szemmozgás, egyes feladatoknál a téri tájékozódás, valamint az idegrendszer elemző-szervező működése. A feladatok a fokozatosság módszerével járulnak hozzá, hogy megtanítsák a gyermeket e funkciókra. E funkciók a betűk összeolvasásához, az íráshoz nélkülözhetetlenek.

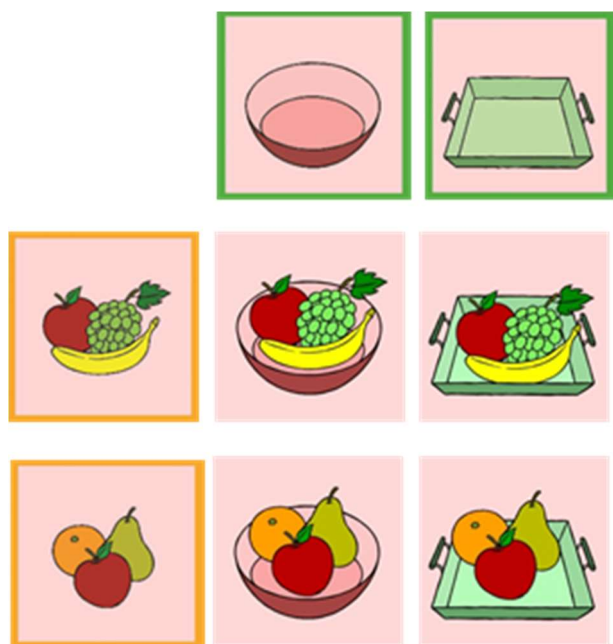
A soralkotás, osztályozás, csoportosítás egy vagy több szempont szerint történik. E feladatok megoldásához a gyermeknek tudatosítania kell magában a szabályt, s azt kell alkalmaznia a feladat végrehajtása során. Tehát e játékos feladatoknál már a magasabb gondolkodási funkciók mozgósítására van szükség. A szövegértést és a matematikai gondolkodást alapozzák meg többek között e funkciók.

Példák a játékokból:

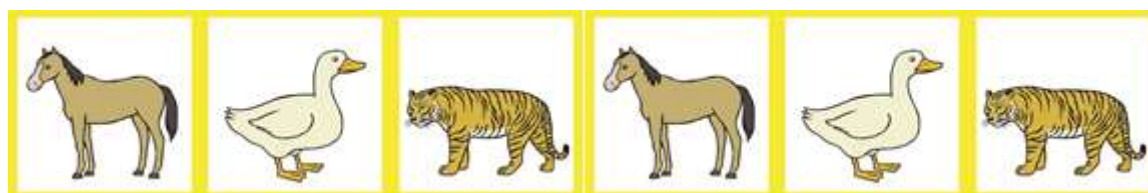
Képrészlet keresése:

Mátrix - szintézis:

Vizuális ritmus – Soralkotás szabály alkalmazásával

Folyamatalkotás:

A vizuális észlelést fejlesztő iskolás Okoskocka fejlesztő kockajáték tartalma:

- 120 db kocka fadobozban
- nagy és kisméretű kártyacsomagok
- kiegészítő fóliák mappában
- útmutató

Iskolákon kívül ajánljuk azoknak az óvodáknak is, ahol fontosnak érzik a tehetséges gyermekekkel való foglalkozást is!

A készlet, amely a vizuális észlelés valamennyi területének fejlesztésére alkalmas, 13 fő feladatot tartalmaz, melyeken belül sokféle játékvariációra, nehezedő feladathelyzetre van lehetőség.

Szakmai szempontból két nagyobb csoportra lehet osztani a játékos feladathelyzeteket.

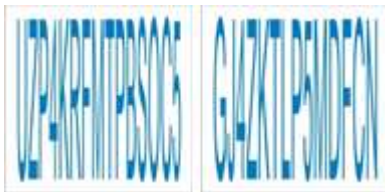
1. A játékok egyik része a **Gestalt-funkciókat**, azaz az alak-háttér megkülönböztetését, a vizsgált formák felismerését, háttérből való kiemelését célozzák meg. E funkciók alkalmazása során az egyén úgymond "passzív", vagyis pusztán szemével pásztázza az ábrákat, s várja, hogy megjelenjenek a keresett formák. Nincs szabályszerűség e feladatok megoldásában, a gyakorlás taníthatja meg az idegrendszert a Gestalt-funkció megfelelő működtetésére. E funkció szükséges többek között a betűk tanulásához, azok megkülönböztetéséhez.

Példák a játékokból:

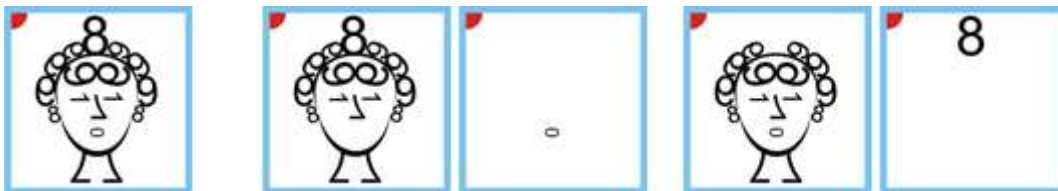
Formakereső:

Nyújtott számok és formák felismerése:

Hiányos vonalábrák kiegészítése:

2. A játékok másik része már a vizuális észlelésen alapuló **gondolkodási műveletek területeit mozgósítja**. Idetartozik a formák megkülönböztetésének képessége, az elemző látásmód, analízis-szintézis. E műveletekhez már szükséges az irányított szemmozgás, egyes feladatoknál a téri tájékozódás, valamint az idegrendszer elemző-szervező működése. A feladatok a

fokozatosság módszerével járulnak hozzá, hogy megtanítsák a gyermeket e funkciókra. E funkciók a betűk összeolvasásához, az íráshoz nélkülözhetetlenek.

A soralkotás, osztályozás, csoportosítás egy vagy több szempont szerint történik. E feladatok megoldásához a gyermeknek tudatosítania kell magában a szabályt, s azt kell alkalmaznia a feladat végrehajtása során. Tehát e játékos feladatoknál már a magasabb gondolkodási funkciók mozgósítására van szükség. A szövegértést és a matematikai gondolkodást alapozzák meg többek között e funkciók.

Példák a játékokból:

Képrendezés:

Folyamataalkotás:

Vizuális észlelés feladatdoboz

